

Uitgifte Mols – de 25centimes gehergraveerd kader Emission Mols – le 25 centimes au cadre regravé

Par Patrick Maselis

De zegel van 25 c van de reeks Mols – Van Engelen werd in 1894 uitgegeven met een oranje kader en een zwart middenstuk (combinatie van platen I.1+A.1). 25 c was het port voor een binnenlandse brief. Om te voldoen aan nieuwe internationale regels van de Wereldpostunie, werd in 1900 de 25 c herdrukt in de kleur die voor dit type brief was opgelegd, namelijk blauw in plaats van oranje. De kader werd voortaan in het blauw gedrukt terwijl het middenstuk gewoon zwart bleef (combinatie van platen I.2+A.2). Na twee oplagen, één van 200.000 exemplaren in maart 1900 en een tweede van 250.000 exemplaren in december 1902, raakte de bovenste omrandingslijn van het kader dun en versleten. Men besloot dus de bovenste omrandingslijn van het kader manueel bij te werken voor alle 50 zegels van de drukplaat van de kaders. Eind 1908 werd dan met deze hernieuwde plaat een derde oplage gedrukt (combinatie van de platen I.3+A.2). Aangezien de bovenste kaderlijn van deze zegels duidelijk breder en dikker is dan bij de twee vorige oplagen, werden deze zegels in de OCB opgenomen als de ‘25 c met gehergraveerd kader’ (Type II).

Émis en 1894 le 25 centimes de la série Mols et Van Engelen fut d’abord imprimé en orange pour le cadre et en noir pour le centre (combinaison de planches I.1+A.1). En 1900, afin de se conformer aux nouvelles règles internationales décidées au sein de l’Union Postale Universelle, le timbre à 25 centimes (tarif de la lettre en service intérieur) fut réimprimé dans la couleur imposée pour ce type de courrier soit le bleu à la place de l’orange pour le cadre, le centre restant évidemment de couleur noir (combinaison de planches I.2+A.2). Après deux tirages, un de 200.000 exemplaires en mars 1900, et un second de 250.000 exemplaires en décembre 1902, la ligne d’encadrement supérieur du cadre devint fort faible. On décida donc de retracer manuellement chaque trait supérieur du cadre des cinquante vignettes composant la planche des cadres avant d’effectuer un nouveau tirage fin 1908 (Combinaison de planches I.3+A.2). Ce trait étant nettement plus fort et épais que dans les deux précédents tirages, on désigna ces timbres comme étant au « cadre regravé » (Type II dans le COB).

De zegels werden dus gedrukt op het ogenblik dat Congo-Vrijstaat net een Belgische kolonie was geworden. Daarom werd zo goed als de volledige oplage onmiddellijk in Brussel overdrukt met de typografische opdruk ‘CONGO BELGE’. Er werden ook een aantal niet-overdrukte vellen naar de kolonie verstuurd waar ze met handstempels één van de 8 lokale opdrukken ‘CONGO BELGE’ kregen (handstempels, 8 types). We vermoeden dat er drie vellen per toeval niet werden overdrukt en aan het publiek werden verkocht.

Les timbres issus de ce tirage furent émis au moment où l’Etat Indépendant du Congo devenait une colonie belge. De ce fait la majorité du tirage fut directement surchargé typographiquement « CONGO BELGE » à Bruxelles. Seules quelques feuilles non surchargées furent envoyées à la colonie. On estime que 3 feuilles restèrent sans surcharge et furent débitées au public. Les quelques autres feuilles parvenues dans la colonie furent surchargées localement à l’aide des 8 cachets connus comme surcharges locales.

Les Congolâtres

De 25c Type II zonder opdruk is dan ook de zeldzaamste zegel van de Mols uitgifte. Tot op heden zijn er maar een tiental postfris en een dertigtal gestempelde zegels geïnventariseerd.

Sans surcharge ce timbre est certainement le timbre le plus rare de cette émission. A ce jour on a recensé une dizaine de timbres à l'état neuf et une bonne trentaine d'oblitérés.

postfris exemplaar
positie 18
exemplaire neuf
position 18

enig tot op heden bekend postfris paar
posities 12-13
seul paire neuve connue, à ce jour
positions 12-13

Het valt op dat de meeste van de gekende zegels van middelmatige kwaliteit zijn, wat wellicht te wijten is aan het feit dat ze een hele tijd in Afrika verbleven hebben.

Il est à remarquer que tous ces timbres sont d'une qualité médiocre, dû sans doute à leur séjour en Afrique.

Op de afgestempelde exemplaren vinden we slechts 6 kantoren terug: Matadi en Thysville in december 1908 en in 1909 en Basankusu, Boma, Dima, Kinshasa in 1909. Er werd maar een exemplaar gevonden op een brief van Thysville naar Brazzaville in januari 1909. Opmerking: de zegels van Congo-Vrijstaat konden nog zonder opdruk tot 31 juli 1909 worden gebruikt.

Sur les exemplaires oblitérés on répertorie seulement 6 bureaux : Matadi et Thysville en décembre 1908 et en 1909 et Basankusu, Boma, Dima, Kinshasa en 1909. Un seul exemplaire est connu sur lettre de Thysville vers Brazzaville en janvier 1909. Pour rappel, les timbres de l'Etat indépendant du Congo pouvaient encore être utilisés sans surcharge jusqu'au 31 juillet 1909.

KINSHASA
14 JAN 1909

enig tot op heden bekend
verticaal paar (opnieuw
samengesteld)
seule paire verticale
(reconstituée) connue à ce jour

BASANKUSU
31 MEI 1909

BOMA
20 JAN 1909

DIMA
20 APRIL 1909

MATADI
24 FEBR 1909

Brief met briefhoofd van de 'Compagnie du Chemin de fer du Congo' (Spoorwegmaatschappij van Congo) verstuurd op 22.1.1909 van Thysville naar Brazzaville gefrankeerd met een blauwe 25 c. (I.3+A.2 positie 38). Aan de achterzijde transitstempel Kinshasa en aankomststempel Brazzaville op 28.1.1909.

Lettre à en-tête de la Compagnie du Chemin de fer du Congo expédiée de Thysville le 22.1.1909 vers Brazzaville affranchie par un 25 c. bleu (I.3+A.2 position 38). Au verso cachet de transit Kinshasa et cachet d'arrivée à Brazzaville le 28.1.1909.

In de jaren 1980 besloot de filatelist A. Vindevoghel, voorzitter van de Belgian Congo Study Circle, een nieuwe plaat te maken van de geretoucheerde kaders. Hij kocht tegen elke prijs alle exemplaren die op veilingen werden aangeboden. Blijkbaar zijn er geen fotografische sporen van zijn nieuwe plaat die, naar men zegt, een dertigtal zegels bevatte. Na zijn overlijden raakten de zegels opnieuw verspreid, naarmate ze op veilingen verkocht werden.

Dans les années 1980 le collectionneur A.Vindevoghel, président du Belgian Congo Study Circle, se mit en tête de replancher les cadres regravés. Il achetait à n'importe quel prix tous les exemplaires proposés dans les ventes. Aucune trace photographique ne subsiste apparemment de son replanchage qui comptait, dit-on, une trentaine de timbres. Après son décès les timbres furent à nouveau éparpillés au gré des ventes.

(Zegels en document Verzameling Maselis) / (Timbres et document Collection Maselis)